

Jenni Pitko vihr

Kirjallinen kysymys sterilisointien saamisen kynnyksistä Suomessa

Eduskunnan puhemiehelle

Sterilisaatiota käytetään ehkäisykeinona ja se onkin maailman yleisin ehkäisykeino ihmisille, joiden haluama lapsiluku on täynnä. Sterilointi on kuitenkin mahdollinen ja haluttu ehkäisykeino myös vapaaehtoisesti lapsettomille ihmisille. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan ihminen voi saada steriloinnin, mikäli hänellä on yksin tai yhdessä kumppaninsa kanssa vähintään kolme lasta, hän on vähintään kolmekymmentävuotias tai hänellä on siihen erinäisiä, laissa lueteltuja terveydellisiä tai sosiaalisia perusteita.

Sterilisointiin ehkäisykeinona liittyy, etenkin vapaaehtoisen lapsettomuuden tilanteissa, monia ongelmia yhdenvertaisuuden kannalta. Laki ei edellytä steriloinnin suorittamiseen puolison suostumusta. Lain mukaan avioliitossa olevan henkilön puolisolle tulee varata mahdollisuus kuulla myös steriloinnin vaikutukset, merkitys ja mahdollisuudet. Puolisoille tulee myös tarjota tukeaan ratkaisemiseksi, kumman sterilointi on heille tarkoituksenmukaisempaa. Siitä huolimatta, että laki ei edellytä puolison suostumusta, potilaiden kertomusten mukaan viime vuosinakin lääkäri on saattanut edellyttää puolison suostumuksen todistamista ehtona sterilisaation suorittamiselle.

Ongelmat eivät koske vain puolison suostumuksen perusteetonta vaatimista. Potilaiden kertoman mukaan osa lääkäriskunnasta on todella kielteisiä sterilointia kohtaan ja osa kieltäytyy kokonaan esimerkiksi kirjoittamasta läheteitä sterilointiin ihmisille, joilla on siihen lain mukaan perusteet ja oikeus. Esimerkiksi Vapaaehtoisesti lapsettomat ry. kertoo ohjeissaan, miten on mahdollista joutua etsimään usean lääkärin tai terveydenhuollon ammattilaisen joukosta taho, joka suostuu tekemään toimenpiteen, johon henkilö on lain mukaan täysin oikeutettu. Esimerkiksi Yle uutisoi vuonna 2017 sterilisaatiota hakeneiden ongelmista. Kertomusten mukaan terveydenhuollon henkilökunta on kertonut virheellistä tietoa, tarkoituksella erehdyttänyt tai suoranaisesti kieltäytynyt toimenpiteestä.

Valitettavan usein ongelmat ja terveydenhuollon henkilökunnan kielteinen asenne sterilointia kohtaan kohdistuvat eritoten vapaaehtoisesti lapsettomiin. On kestävätonä, että ihmisten elämänvalintoja kyseenalaistetaan siinä määrin, että heiltä jopa evätään heille lainmukaan kuuluvia toimenpiteitä ja hoitoa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 407/2019 vp

Mitä hallitus tekee taatakseen lainmukaisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumisen sterilointien osalta kaikille ihmisille?

Helsingissä 19.12.2019

Jenni Pitko vihr